

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หน้า 5 ได้กล่าวถึงความมุ่งหมาย และหลักการในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษามาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้นในเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยผสมผสานความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา (ชาชีวะวัฒน์ ศรีแก้ว, 2543, หน้า 5)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (2545, หน้า 2-7) ได้กล่าวไว้ว่าการศึกษาคือการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ในหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (2545, หน้า 19) ในระดับ ช่วงชั้นที่ 2 ในสาระที่ 1 ศาสนา : ศิลธรรมและจริยธรรม สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอด ที่เกี่ยวกับศาสนา ซึ่งมีอยู่ 3 มาตรฐานคือ มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจประวัติ ความสำคัญ หลักธรรม หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักในการปฏิบัติกรอยู่ร่วมกัน มาตรฐาน ส 1.2 ยึดมั่นในศีลธรรม การกระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และมาตรฐาน ส 1.3 ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธรูปศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาคน ปาเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ของเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธรูปศาสนาและรายละเอียดของมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยกล่าวเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยคือ มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ในมาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์

ในสังคมไทยทุกวันนี้ความเจริญด้านสถาบัน ทางด้านวัตถุ เทคโนโลยี และการศึกษา แต่กลับเกิดวิกฤตทางสังคมมากมายอย่างน่าวิตกดังจะเห็นได้จากข่าวทางโทรทัศน์ วิทยุ และหน้าหนังสือพิมพ์ประจำ พบว่ามีการลักขโมย โจรกรรม ฉ้อราษฎร์บังหลวงการทุจริต และการ

ประเพณีมิชอบในวงราชการ และเอกชนแทบทุกระดับ การทำลายทรัพย์สินสาธารณะ ปัญหา ยาเสพติด เป็นต้น ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลมีหน่วยตรวจสอบ กำกับติดตามป้องกัน เช่น ตำรวจ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน เป็นต้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการ คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่ก็ยังมีเหตุการณ์ที่ทุจริตเกิดขึ้นเสมอ ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มนุษย์ในปัจจุบันขาดคุณธรรม จริยธรรมอันดีที่เคยปฏิบัติกันมาแต่ก่อนไม่พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ มีความโลภขาดความเมตตากรุณา ขาดความซื่อสัตย์ สุจริตเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องจึงก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในสังคม ถึงแม้ว่าในปัจจุบันมนุษย์จะมีระดับการศึกษาสูงกว่าแต่ก่อนก็ตาม การที่นักเรียนเรียนวิชาการต่าง ๆ นั้น ทำให้นักเรียนมีสติปัญญาและความรู้คล่องแคล่วขึ้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 30) ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การนำเอาเทคโนโลยี วัฒนธรรมและค่านิยมต่าง ๆ เข้ามาพัฒนาประเทศส่งผลให้สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่หันเข้าหาวัตถุนิยมมากขึ้น ตามกระแสของประเทศที่กำลังพัฒนาทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมเปลี่ยนไป คุณธรรม จริยธรรม ก็เลือนหายไป โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์ ทางกาย วาจา และทางใจ (สุวิทย์ สุขหมั่น, 2546, หน้า 1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การนำเอาเทคโนโลยี วัฒนธรรมและค่านิยมต่าง ๆ เข้ามาพัฒนาประเทศ ส่งผลให้สังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมที่หันเข้าหาวัตถุนิยมมากขึ้นตามกระแสประเทศที่กำลังพัฒนา ทำให้การดำเนินชีวิตในสังคมเปลี่ยนไป คุณธรรม จริยธรรม ก็เลือนหายไป โดยเฉพาะเรื่องความซื่อสัตย์ ทางกาย วาจา และใจ (ทองม้วน ดาวุธ, 2548, หน้า 6) จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน พบว่า นักเรียนในปัจจุบันนี้ส่วนมากแล้วยังขาดคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ทางกาย วาจา และใจ ได้แก่ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ พุดจาไพเราะ ความโลภอยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตนเอง และจากการได้พูดคุยสอบถามกับเพื่อนครูภายในบริบทเดียวกันก็พบว่า นักเรียนในปัจจุบันนี้มีการพุดจาไม่ไพเราะ และบางครั้งมีการพุดโกหกและยังมีการลักขโมยเกิดขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่ครูต้องทำการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน เพื่อให้ นักเรียนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่อยู่ในสังคมที่เป็นมิตรกันด้วยความบริสุทธิ์ใจต่อกัน รักหมั่นคณะ ซื่อสัตย์ สามัคคี ช่วยเหลือกันในทางที่ดี ไม่ผิดศีลธรรม ให้อภัย ไม่อาฆาตจองเวร ไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้ได้รับความเดือดร้อน ให้ความรู้ผู้อื่นตามกำลังสติปัญญา ไม่ฆ่าข่มเหงรังแก และทำร้ายเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งปวง (ศรีนทร เศรษฐการุณย์, 2549, หน้า 73-74) กล่าวว่ครอบครัวจะมีบทบาทในการเลี้ยงดู กล่อมเกลาเด็กแล้วเมื่อมาอยู่ในโรงเรียน ครูไม่ได้เป็นเพียงผู้ให้ความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นผู้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของเด็กอีกด้วย คุณธรรมจริยธรรมนับว่าเป็นรากฐานของพฤติกรรมมนุษย์ และการที่จะให้ผู้เรียนนำคุณธรรม จริยธรรมใดๆ ไปปฏิบัติ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ในคำสอนนั้น ไม่ใช่เป็นการท่องจำผู้เรียนควรตอบคำถามให้ได้ว่า ทำไมจึงต้องยึดถือหลักธรรมข้อนั้นหากไม่ปฏิบัติตามจะเป็นอย่างไร หากมีปัญหาเกิดขึ้นควรทำอย่างไร

ในการแก้ปัญหาที่โรงเรียนเป็นสถาบันที่ได้รับความคาดหวังและศรัทธาจากสังคม ในการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถให้แก่ผู้เรียน เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างฉลาด มีคุณธรรมก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม จากสภาพ ปัญหาความสำคัญ และเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการสอนต่าง ๆ เพื่อนำมา แก้ปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์โดยใช้รูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) มาพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่เห็นอยู่โดยทั่วไปในปัจจุบันได้มีผู้นำวิธีสอนที่หลากหลายมาใช้ เช่น การเล่านิทาน การเล่นเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมุติ การใช้สถานการณ์จำลอง และการใช้กระบวนการ กลุ่ม และต่อจากนั้นได้นำการพุทธพิธิมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนที่สำคัญ เช่น หลักธรรม อริยสัจสี่ ไตรสิกขา พหุสุต และโยนิโสมนสิการ ที่กล่าวมานั้นส่วนมากเป็นวิธีการ สอนของไทย แต่การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าแนวคิดพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของบลูมตามที่ ทิศนา ขัมมณี (2547, หน้า 237) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่อง ที่ยากแก่ การพัฒนาหรือปลูกฝัง การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอน ที่เพียงช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมักไม่เพียงพอต่อการช่วยให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีได้ จำเป็นต้องอาศัยหลักการและ วิธีการอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งแนวคิดของบลูมนั้นเป็นการพัฒนาจิตพิสัยเป็นไปตามขั้นตอน คือ การรับรู้ก็จะมี การตอบสนอง เมื่อตอบสนองแล้วก็จะเห็นคุณค่าว่ามีประโยชน์แล้วนำมาสรุป จัดเป็นระบบ แล้วไปปฏิบัติจนเป็นนิสัย

จากความสำคัญและสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ โดยใช้รูปแบบการ สอนของบลูม (Bloom) กับการสอนตามปกติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นการ พัฒนาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ทางกาย ได้แก่ การฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ ความซื่อสัตย์ทางวาจา ได้แก่ การพูดเท็จ พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด และการพูดเพ้อเจ้อ และความซื่อสัตย์ทางใจ ได้แก่ การไม่โลภอยากได้ของคน อื่น การไม่พยายาบทปองร้าย และการเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม เป็นการปูพื้นฐานให้ เป็นคนดีต่อไปในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) ระหว่างก่อนเรียน กับหลังเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรม จริยธรรมด้านความ ซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) กับการสอนตามปกติ

3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนตามรูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) กับการสอนตามปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความ ซื่อสัตย์ แก่นักเรียน

2. ได้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ด้านความ ซื่อสัตย์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีคุณภาพ

3. นักเรียนได้รับการพัฒนาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์

4. เป็นแนวทางสำหรับครูในการใช้รูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) มาพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สหวิทยาเขตสามชุกสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 มีจำนวนนักเรียน 230 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนทุ่งแฝก อำเภอสามชุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 70 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากโรงเรียน และจับสลากอีกครั้งเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 35 คน และกลุ่มควบคุม 35 คน

2. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เรื่องความซื่อสัตย์ แบ่งออกได้ 3 ทาง ได้แก่

1. ความซื่อสัตย์ทางกาย ได้แก่

1.1 เว้นจากการฆ่าสัตว์

1.2 เว้นจากการลักทรัพย์

1.3 เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

2. ความซื่อสัตย์ทางวาจา ได้แก่
 - 2.1 เว้นจากการพูดเท็จ
 - 2.2 เว้นจากการพูดส่อเสียด
 - 2.3 เว้นจากการพูดคำหยาบ
 - 2.4 เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ
3. ความซื่อสัตย์ทางใจ ได้แก่
 - 3.1 ไม่โลภอยากได้ของคนอื่น
 - 3.2 ไม่พยายาบทปองร้าย
 - 3.3 เห็นชอบตามทำนองครองธรรม

3. ระยะเวลาในการทดลอง

ระยะเวลาในการทดลองในครั้งนี้สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 สัปดาห์ จำนวน 8 แผน 16 ชั่วโมง

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- 4.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การสอนซึ่งจำแนกได้ 2 วิธี คือ
 - 4.1.1 การสอนโดยใช้รูปแบบการสอนของบลูม
 - 4.1.2 การสอนตามปกติ
- 4.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่
 - 4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 4.2.2 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี ที่สะสมอยู่ในดวงจิต เป็นนามธรรม เป็นความรู้สึกนึกคิด อยู่ภายในจิตใจ ที่เป็นอุปนิสัยอันดีงามที่ประพติดติดต่อกันมาเป็นลักษณะนิสัยจนเคยชิน

จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งกาย วาจา เป็นการฝึกวินัยที่ดี ฝึกประพฤติกปฏิบัติสม่ำเสมอ จนเกิดเป็นลักษณะนิสัย นับว่าเป็นความทางรูปธรรม

ความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมตรงไป ตรงมาทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่มีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสังคมและต่อระเบียบกฎเกณฑ์วัฒนธรรมและประเพณี

รูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) หมายถึง รูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) ที่ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ที่มีขั้นตอนสำคัญของการเกิดเจตคติ หรือการพัฒนาลักษณะนิสัยที่มี 5

ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการรับรู้ 2) ขั้นการตอบสนอง 3) ขั้นการเห็นคุณค่า 4) ขั้นการจัดระบบ และ 5) ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย

การสอนตามปกติ หมายถึง วิธีสอนตามแนวการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมซึ่งมีขั้นการสอน 3 ขั้นคือ 1) ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นสอน และ 3) ขั้นสรุป

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความซื่อสัตย์ ที่สอนโดยใช้รูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) และการสอนตามปกติ

ความพึงพอใจ หมายถึงการแสดงความรู้สึกพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ที่สอนโดยใช้รูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) และการสอนตามปกติ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนทุ่งแฝก อำเภอสามชุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

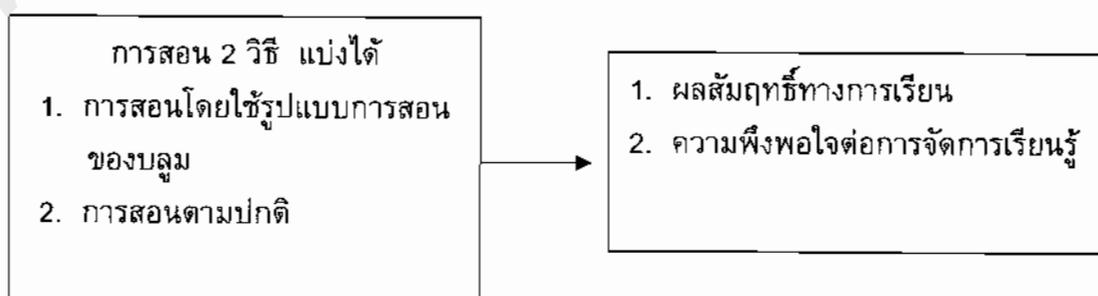
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีของบลูม (Bloom) เป็นทฤษฎีการพัฒนาจิตพิสัย (affective domain) หรือด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกและเจตคติทางด้านจิตพิสัย บลูมได้จำแนกออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการรับรู้ ซึ่งมีการสำนึก การตั้งใจรับรู้สิ่งเร้าและเลือกรับรู้ 2) ขั้นตอนการตอบสนอง มีการยินยอม สม่ครใจและพอใจตอบสนอง 3) ขั้นการเห็นคุณค่า มีการยอมรับและยึดมั่นในคุณค่า 4) ขั้นการจัดระบบ 5) ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

ผู้วิจัยเห็นว่าการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนของบลูม (ทิศนา แคมมณี, 2547, หน้า 239) เป็นรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์จนถึงมีผลวิจัยตามรูปแบบนี้บ้างหรือไม่ ระดับที่สามารถปฏิบัติได้จนเป็นนิสัย ผู้วิจัยขอเสนอเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนตามรูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนตามรูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) สูงกว่าการสอนตามปกติ
3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการสอนของบลูม (Bloom) สูงกว่าการสอนตามปกติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี